

МЕТОД «ВИБУХУ» У ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Антон Семенович Макаренко – один із найвідоміших педагогів у світі. Актуальність його досвіду зумовлена тим, що на даному етапі розвитку суспільству особливо гостро відчуваються проблеми, пов'язані із соціальною комунікацією.

«Особливостями міжособистісного спілкування учнівського середовища на сучасному етапі розвитку суспільства є тенденція до розширення, загострення, зростання емоційного напруження, неприязні й агресії відносно іншої сторони конфліктної ситуації, погіршення комунікації, використання неприпустимих дій, що суперечать моральним нормам і правилам поведінки, застосування психологічного чи фізичного насилля. Тому вчитель-професіонал сьогодні має бути готовим до попередження та розв'язання конфліктних ситуацій в учнівському середовищі» [3, с. 74].

Особливої уваги заслуговує так званий метод «вибуху», який активно у своїй діяльності застосовував Макаренко.

Мета статті - обґрунтувати ефективність використання методу «вибуху» у діяльності сучасного класного керівника.

Даний метод полягає у впливі на особистість, який здійснюється за рахунок різкої активізації поведінки у процесі бурхливих емоційних переживань учня.

«Це емоційно насичений психолого-педагогічний вплив, спрямований на конкретного індивіда, може використовуватися у сучасному учнівському середовищі з метою спричинити сильне внутрішнє переживання особистості, на основі якого відбувається критичне сприйняття, переосмислення й усвідомлення своїх вчинків, що створює сприятливі передумови для перевиховання особистості.» [2, с. 333]. А. Макаренко відзначав, що великий потенціал «вибуху» у справі виховання особистості й колективу виявляється тільки за природних умов, а не в штучно створеному середовищі.

Педагог вважав, що перебудова внутрішнього світу особистості еволюційним шляхом є малоефективною і складною як для вихованця, так і для вихователя. При застосуванні методу «вибуху» особистість переживає «катастрофу всередині самого себе», їй ніколи розмірковувати, зважувати, розраховувати, хитрувати. Цей метод передбачає доведення до межі конфлікту особистості з колективом. При цьому чітко ставиться альтернатива: стати об'єктом критики колективу та залишити його, або змінити себе, завоювати повагу, авторитет. При несподіваному збігу обставин особистість стає перед конфліктною ситуацією і перед нею постає питання: як бути далі? Внаслідок цього виникає незадоволення своєю поведінкою, відраза до попереднього способу життя, визнання своїх недоліків та прагнення стати кращим. За наявності бажання й готовності індивіда до позитивних змін необхідно надати йому таку можливість, створивши умови, що сприяють особистісному зростанню.

Метод «вибуху» надзвичайно ефективний тоді, коли поведінка учня настільки хибна, що в його вчинках негативне явно переважає. Але його можна застосовувати лише в сильному, згуртованому класі. Прийомами створення методу є: доведення до абсурду негативної лінії поведінки підлітка та нагнітання негативних переживань до межі. Класному керівнику слід пам'ятати, що «вибух» тільки руйнує негативні якості та елементи діяльності, тому після нього йому слід застосовувати інші методи формування свідомості та поведінки.

Класному керівнику варто звернути увагу на те, які конфліктні ситуації можна вирішувати за допомогою цього методу. У класі досить часто виникають непорозуміння, але було б фізично неможливо доводити всі до «вибуху», створюючи постійно нездорову, нервову атмосферу. Це виправдано тільки тоді, коли весь клас підтримує позицію класного керівника. Серед усіх конфліктних ситуацій потрібно обирати найяскравіші та зрозумілі для всіх дітей.

Суть перевиховання полягає в тому, що місце старих уявлень, стереотипів, способів поведінки індивіда має зайняти позитивний досвід міжособистісної взаємодії. «Уся педагогічна діяльність А. Макаренка, пройнята любов'ю та вірою в дитину, ґрунтувалася на повазі до особистості й передбачала орієнтацію в процесі виховання на її позитивні якості.» [1, с. 231].

На думку А. Макаренка, що «вибуховий маневр» є дуже болісним та педагогічно складним і, використовуючи його, класний керівник вдається до певного ризику. Тому метод «вибуху» в педагогічній практиці варто застосовувати з метою зняття напруження, яке створює конфліктна ситуація. Деякі педагоги переконані, що вчитель не має права створювати конфлікти і застосовувати їх у дитячому колективі, проте інколи метод «вибуху» виявляється найбільш ефективним. Його успішність залежить від ефективного управління класним керівником учнівським середовищем і від розв'язання поставлених перед школярами завдань, і передбачає формування, розвиток і згуртування класного колективу, створення позитивного соціально-психологічного клімату, що сприяє продуктивній спільній діяльності.

Отже, для розв'язання конфліктних ситуацій сучасним класним керівником в учнівському середовищі доцільно і необхідно застосовувати метод «вибуху», оскільки він дає змогу не тільки довести їх до логічного завершення, а й сприяє мінімізації емоційного напруження, збереженню позитивного соціально-психологічного клімату, нормалізації відносин та забезпечує виховання особистості в колективі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Макаренко А. С. Прапори на баштах / А. С. Макаренко; [пер. з рос. О. І. Бандури]. – К. : Молодь, 1988. – 384 с.
2. Макаренко А. С. Педагогические сочинения : в 8 т. / А. С. Макаренко; [сост.: Л. Ю. Гордин, А.А. Фролов]. – М. : Педагогика, 1984. – Т. 3. – 512 с.
3. Порохня Л. А. Педагогічна спадщина А. Макаренка: Метод «вибуху» /Л. А. Порохня // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2010. – 29(82). – 10 березня. – с. 74-75.

Миколишин Т.

Науковий керівник –Задорожна О.М.

ПОНЯТТЯ «СТИЛІЗАЦІЯ» В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Однією із іманентних ознак художнього стилю учені називають наявність образних засобів мови – тропів та стилістичних фігур, що побудовані на переносному значенні мовних одиниць. Образні засоби мови викликають у свідомості читача додаткові асоціації, допомагають правильно зрозуміти задум автора. Найцікавішими з наукової точки зору образними засобами мови є стилістичні прийоми. В основі стилістичних прийомів лежать синтагматичні відношення, що виникають між стилістично різноякісними одиницями мови. Оскільки таких одиниць багато, то і стилістичні прийоми можуть бути різні: прийом стилістичної детермінації, інтердепенденція, констеляція тощо. Ми обрали для аналізу теоретичні аспекти найменш дослідженого в українському мовознавстві стилістичного прийому – стилізації. Мета нашої статті – на основі аналізу лінгвістичної літератури з'ясувати семантику поняття «стилізація». Реалізація окресленої мети передбачає виконання наступних завдань: простежити значення терміна «стилізація», окреслити змістотворчу функцію і проілюструвати прикладами кожен тип стилізації.

Дослідження засобів стилізації в художніх творах здійснювали чимало науковців (Т. Ткаченко [6], ОЗадорожна [1]), проте найбільш ґрунтовне теоретичне тлумачення цього терміна подають автори підручника «Стилістика української мови» [5]. Стилізація є одним із стилістичних прийомів мовлення. Л. І. Мацько називає стилізацією «всеохоплююче, свідоме насичення тексту ознаками певного стилю і жанру для створення відповідного стильового враження у читача» [5, с. 385]. Стосовно того, яку мету переслідує автор, стилізація може бути історичною, соціальною, фольклорною, етнографічно-діалектною, поетичною.

У науковій літературі розрізняють стилізацію двох типів: односпрямовану і контрастну. При односпрямованій стилізації всі прийоми добору й організації мовного матеріалу суголосні стилю і жанру твору, відповідають йому і, насичуючи текст, інтенсифікують якість одне враження (піднесення, захоплення, здивування, зацікавлення тощо) [5, с. 385].

При контрастній стилізації спостерігається зіткнення мовних засобів різних стилів і жанрів, різних емоційних оцінок і семантико-функціональних забарвлень. Контрастну стилізацію автори використовують, як правило, для того щоб викликати в читача несподіване, сильне враження, досягти комічного ефекту, іронічної чи сатиричної конотації (наприклад,